

УДК 658.512.2

Зарубін М.С.¹, Бондаренко О.В.²

¹ студ. гр. Е-414м НУ «Запорізька політехніка»

² д-р філос. наук, проф. НУ «Запорізька політехніка»

ОСОБЛИВОСТІ ДИЗАЙН-ДІЯЛЬНОСТІ У ХХІ СТОЛІТТІ

Як і на ранніх етапах свого становлення й розвитку, так само і сьогодні дизайн постає чинником гармонізації відносин суспільства і особистості, спрямованим на вирішення проблеми комфортного улаштування людини в

естетично облаштованому соціумі. Проте дизайн-діяльність першої чверті ХХІ століття має й низку специфічних рис, з'ясування яких представляє інтерес для філософського знання – зважаючи на те, що дизайн завжди претендував на статус створювача моделі буття, в центрі якої є постійне удосконалення людиною власного соціокультурного середовища, приведення його до якогось смислового ладу. Поставити дизайн на службу людині – є сьогодні й дуже актуальним завданням також і для української нації.

На тепер не існує єдиного визначення, що таке дизайн, але, можна бачити, що віє як процесом, так і результатом. Стрімко зростає його значущість – дизайну та проектного підходу у цілому – практично у всіх галузях діяльності людини. Нині дизайн як мистецтво та промисловість має величезне значення у повсякденному житті людей. Грамотні фахівці, теоретики та практики, які цілісно бачать значення своєї діяльності, усвідомлюють свою відповідальність перед усіма учасниками процесу, вони здатні конкурентно представляти свою країну на бурхливому та динамічному ринку дизайнерських послуг.

Враховуючи реалії сьогодення, якому підходу слід надавати перевагу у фаховій підготовці сучасного дизайнера – надмірно поверхневому чи надмірно ґрунтовному – вузькоспеціалізованим курсам з оволодіння комп'ютерними програмами графічного дизайну, які вже за кілька занять дають базові знання з роботи із обраною програмою та можуть допомогти вирішувати низку вузько окреслених задач, чи академічній вищій освіті, з її акцентами на збереженні традицій, увазі до етики, онтології та ґносеології діяльності дизайнера?

Сучасна філософія дизайну ґрунтується на багатьох чинниках. Зокрема: щільний зв'язок дизайну з естетикою (дизайнери використовують естетичні принципи для створення привабливих та функціональних продуктів, поєднуючи в них естетичну привабливість та практичну корисність), врахування етичних питань у дизайні (залучення моральних принципів при створенні продуктів і послуг, таких як конфіденційність даних користувачів, екологічна відповідальність тощо, чи, наприклад, розробка інклюзивного дизайну, що враховує потреби людей з обмеженими можливостями, що є важливим етичним аспектом), соціальна відповідальність дизайнерів (полягає у створенні продуктів, що приносять користь суспільству й не завдають шкоди навколишньому середовищу, сприяють сталому розвитку людства); функціоналізм як підхід у дизайні (він підкреслює важливість функціональності та практичності продуктів, коли форма слідує за функцією, що означає, що дизайн повинен бути продиктований призначенням і використанням речей, а не лише естетичними міркуваннями).

У сучасних умовах дизайн, як і багато професій чи галузей культури, трансформується особливим чином – створюючи віртуальний простір, стаючи інструментом маркетингу та реклами, обслуговуючи економічні процеси,

стаючи все більш масовим (зворотний бік – елітарним), часом втрачаючи якість через брак компетентних фахівців і промислових потужностей. Але є низка незмінних суттєвих рис, без яких феномен не зможе залишатися самим собою: у першу чергу, це проектне дизайнерське мислення і такі його властивості як діалогічність та системність. Існують також побіжні властивості, які ототожнюються у буденній свідомості зі сферою дизайну: навички володіння комп'ютерними програмами, знання композиції, шрифтів і начал кольорознавства, інформація про модні тенденції тощо.

До кінця 1970-х років дизайн-діяльність відбувалася в рамках так званої модерністської традиції. Потім прийшли інновації, постмодерністські експерименти. Молоді дизайнери кинули виклик, відкинули принципи модернізму, почали встановлювати, а потім порушувати шаблонні сітки, інвертувати очікувані форми, впроваджувати суб'єктивні (навіть ексцентричні) концепції у дизайн. У 1980-х роках значних успіхів досягли фахівці графічного дизайну, результати яких вражають естетичною та комерційною оригінальністю.

Отже, міждисциплінарний характер дизайнерської діяльності початку XXI століття посилюється й ускладнюється із розвитком інновацій і використанням високих технологій, а також з розширенням самого проектного середовища. Комбінація дуже багатьох факторів, названих вище та інших (таких, наприклад, які про актуальність дизайну, пов'язаного з системами інтерактивних комунікацій, соціально значущими аспектами життя і екологією оточення, тощо), формує ідентичність дизайнерської діяльності у сучасному світі.